

εἰς φρούριόν τι καλούμενον Πουζαντινὸν (1). Ὁ Κωνσταντῖνος ὁμοῦς πέμψας αὐτόθι μοῖραν τοῦ στρατοῦ συνέλαβε τὸν φυγάδα καὶ μετέφερεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Περὶ τῶν ἀκρι τοῦδε ἐκτεθέντων συμφωνουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ τε ἀρχαῖοι χρονολογῆσαι καὶ οἱ νεώτεροι ἱστορικοί. Τὸν δὲ τρόπον καθ' ὃν μετὰ τὴν νίκην ἐπολιτεύθη ὁ Κωνσταντῖνος Ε΄ καὶ οἱ μετριοτέρω τῶν νεωτέρων ὑπέλαβον εἰς πολλὰ ἀξιοκατάκριτον. Αὐτὸς ὁ γερομανὸς Σλόσσερ, ὅστις ἔγραψε τῷ 1812 εἰδικὴν συγγραφὴν περὶ τῶν εἰκονομάχων βασιλέων πολλοῦ λόγου ἀξίαν καὶ ἀναγνωρίζουσαν τὰς ἀρετὰς τῶν ἀνδρῶν τούτων, ἐπανέλαβε τὰς κατηγορίας ἐκείνας· τούτου δὲ μάλιστα ἕνεκα νομίζομεν ἀπαραίτητον νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα ἀκριβέστερον ὅπως οὖν μέχρι τίνος αὐταί εἶναι ἀληθεῖς.

Εἶναι βέβαιοι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος θριαμβεύσας ἐπὶ ἀγῶνος ἵππικου συμπεριήγαγεν ἐν τῷ θριάμβῳ τούτῳ δεσμίους τὸν τε Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς δύο αὐτοῦ υἱούς, ἔπειτα δ' ἐτύφλωσεν αὐτούς. Ἡ ποινὴ αὕτη τῆς τυφλώσεως εἶχεν, ὡς μὴ ὄφειλε, παρεisdύσει ἐν τῇ ποινικῇ νομοθεσίᾳ τοῦ ἀνατολικοῦ κράτους· ἅμα δὲ λογισθῆ ὡς ποινὴ κοινῶς ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ἐπιτετραμμένη, δικαιούμεθα μὲν νὰ κατακρίνωμεν τὸν Κωνσταντῖνον διότι δὲν ἐμμήθη τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄλλους βασιλεῖς τῆς μεταρρυθμίσεως, οἵτινες οὐδέποτε σχεδὸν ἐφήρμοσαν τὴν ποινὴν ταύτην, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦμεν νὰ καταδικάσωμεν αὐτὸν ἀπολύτως διότι ἐφήρμοσεν αὐτήν, ὑφισταμένην ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, εἰς ἀνδρας γενόμενους ἐνόχους ἐσχάτης προδοσίας καὶ ἐπὶ ἐν ἡμῖσι ἔτος ἐπαγαγόντας εἰς τὸ κράτος δεινὰς συμφορὰς. Τοῦτο ὁμολογεῖ καὶ ὁ Σλόσσερ. Ἀγανακτεῖ ὁμοῦς παραδόξως διότι ὁ Κωνσταντῖνος ἀπεκεφάλισε τὸν Βακτάγειον, πιστότατον ἀναδειχθέντα στρατηγὸν τοῦ Ἀρταβάσδου, ἐνῶ δυσκόλως δύναται τις νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν εἶναι ἡ ποινὴ ἢ προσήκουσα εἰς τὸν ἐπιφανέστατον συνεργὸν τῆς ἐσχάτης προδοσίας. Ἀγανακτεῖ δ' ἔτι μᾶλλον διότι, ἕνεκα, λέγει, πραγματικῆς ἢ ὑποτιθεμένης συνωμοσίας, ὁ Κωνσταντῖνος ἐτιμώρησε καὶ τὸν Σισίννιον, εἰς ὃν πρὸ πάντων ὄφειλε τὴν ἀνάκτησιν τῆς ἀρχῆς. Ἄλλ' εἶναι ἄρα γε ἀληθὲς ὅτι ὑπῆρχεν ἀμφιβολία τις περὶ τῆς συνωμοσίας τοῦ Σισίννιου κατὰ τοῦ βασιλέως ἅμα μετὰ τὴν τοῦ Ἀρταβάσδου πτώσιν; Ὁ Θεοφάνης, ὅστις θέλει νὰ παραστήσῃ τὸν βασιλέα ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀγνώμονα ἀναδειχθέντα, οὐδὲν λέγει περὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν ἐπεβλήθη ποινὴ κατὰ τοῦ Σισίννιου, ἀλλὰ παρατηρεῖ ἀπλῶς ὅτι οὗτος ἐτιμωρήθη «τῇ τοῦ Θεοῦ δικαίᾳ κρίσει· ὁ γὰρ βοηθῶν τῷ ἀσεβεῖ ἐμπεσεῖται εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον». Ὁ Νικηφόρος ὁμοῦς ρητῶς ὁμολογεῖ ὅτι ὁ Σισίννιος «τυραννίδα ἐφωράθη κατὰ Κωνσταντῖνου μελετήσας». Πῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι ὁ Σισίννιος ἔγινεν αἴτιος ἐσχάτης προδοσίας; Τεθέντος δὲ ὅτι ἔγινεν αἴτιος ἐσχάτης προδοσίας πῶς ἤμποροῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι ἡ ποινὴ ὑπῆρξε δικαία; Ἄλλ' ὁ Σλόσσερ ἐπιφέρει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Ε΄ ἔδωκε δειγμάτων ἀγρίας καὶ αἰμοβόρου φύσεως καταδιώξας καὶ ἀκρωτηριάσας ἢ θανατώσας πλείστους ὁπαδοὺς τοῦ Ἀρταβάσδου, ἐπιτρέψας δὲ εἰς τὸν στρατὸν νὰ λεηλατήσῃ τὴν πρωτεύουσαν. Τῷ ὄντι ὁ Θεοφάνης ἐκτραγωθεῖ ταῦτα πάντα, ἀλλ' ὁ πατριάρχης Νικηφόρος οὐδὲν περὶ τούτων λέγει. Ἀναφέρει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος συμπεριήγαγε δεσμώτας τὸν Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς υἱούς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἵππικου ἀγῶνος ὃν ἐτέλεσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἀναφέρει ὅτι ἐτύφλωσε τὸν Σισίννιον φωρα-

(1) Τὸ ἀρχαιότερον καλούμενον Ποδενδόν (νῦν Βόζαντι), φρούριον Καππαδοκίας κείμενον ἐν τῇ βορείᾳ εἰσόδῳ τῶν κλιτικῶν πυλῶν.

